

ROMÂNIA
TRIBUNALUL BIHOR
SECȚIA PENALĂ

Dosar nr. 3786/111/2019

ÎNCHEIERE

Ședința publică de la 5 mai 2022

Completul compus din:
Președinte Veronica Ioniță
Grefier Dorina Raluca Bogdan

Ministerul Public – Parchetul de pe lângă Tribunalul Bihor a fost reprezentat de procuror Tiba-Morar Anca- Mihaela

Desfășurarea ședinței de judecată s-a înregistrat cu mijloace tehnice audio potrivit prevederilor art. 369 Cod procedură penală.

Pe rol fiind pronunțarea asupra cauzei penale privind pe inculpatul **Fodoruț Laurentiu**, trimis în judecată pentru săvârșirea infracțiunii de trafic de influență, faptă prev. și ped. de art. 291 alin. 1 C. pen., la data de 11.11.2021 schimbându-se încadrarea juridică din infracțiunea de trafic de influență prev. de art.291 Cod penal în infracțiunea de înșelăciune prev. de art.244 alin.1 și 2 Cod penal.

La apelul nominal făcut în cauză nu se prezintă nimeni.

Procedura de citare este legal îndeplinită.

S-a făcut referatul cauzei de către grefierul de ședință care învederează instanței cele de mai sus, după care;

Se constată că dezbaterea cauzei în fond a avut loc în data de **14.04.2022**, când părțile prezente au pus concluzii ce au fost menționate în încheierea de ședință de la aceea dată, încheiere ce face parte integrantă din prezenta încheiere și când s-a amânat pronunțarea pentru data de 28.04.2022, respectiv la data de 5.05.2022 dată la care s-a pronunțat prezenta încheiere.

INSTANȚA

La data de 11.04.2022, inculpatul Fodoruț Laurentiu prin intermediul avocatului ales, în temeiul art. 29 din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, art. 146 lit.d) din Constituția României revizuită a formulat cerere de sesizare a Curții Constituționale solicitând instanței de judecată pronunțarea unei încheieri de sesizare a Curții Constituționale cu excepția de neconstituționalitate în sens interpretativ a art. 386 alin. (2) din Codul de procedură penală respectiv art.159 alin. (3) Cod penal

În fapt se apreciază că art. 386 alin. (2) Cod pr. penală și art. 159 alin. (3) Cod penal sunt neconstituționale în măsura în care nu prevăd, după admiterea cererii de schimbare a încadrării juridice, dacă noua încadrare juridică vizează o infracțiune pentru care împăcarea înlătură răspunderea penală, posibilitatea împăcării și după citirea actului de sesizare, prin excepție de la dispozițiile art. 159 alin. (3) Cod penal.

Se consideră că textele de lege indicate contravin dispozițiilor: Art. 1 alin. (5)-obligativitatea respectării legilor, Art. 16 alin. (1)-egalitatea în fața legii, Art. 20-tratatatele internaționale privind drepturile omului, Art. 21 alin. (3)-dreptul la

un proces echitabil din Constituția României precum și jurisprudenței anterioare a Curții Constituționale, în special a Deciziei nr. 250/2019, publicată în M. Of nr. 500 din 20 iunie 2019.

Cu privire la tipul deciziei ce se impune a fi pronunțată, inculpatul a arătat următoarele:

Decizia ce s-ar impune a fi pronunțată de Curte este una de tip interpretativ, impunându-se salvagardarea normelor de drept procesual respectiv substanțial, iar nu declararea lor în întregime contrară actului fundamental.

Se consideră utilă o scurtă referire la deciziile interpretative specifice jurisprudenței Curții.

Deciziile numite și intermediare sau cu rezervă de interpretare sunt acelea în care Curtea se uzează de exprimarea „dispozițiile (...) sunt constituționale în măsura în care...” sau „dispozițiile (...) sunt neconstituționale în măsura în care..”

Curtea, în aceste situații, arată înțelesul constituțional al normei și impune că numai acest înțeles să poată fi aplicat de instanțele de judecată. În a doua situație, Curtea arată înțelesul contrar constituției, acesta nemaiputând fi aplicat, orice altă interpretare ce o contrazice pe cea dintâi fiind în acord cu legea fundamentală. Sunt interpretative toate deciziile Curții care nu cuprind o simplă declarare a constituționalității sau neconstituționalității normelor criticate. În delimitarea deciziilor simple de cele interpretative se arc în vedere atât structura și conținutul considerentelor, cât și ale dispozitivului, respectiv circumstanțierea constituționalității sau neconstituționalității, după caz, în cuprinsul dispozitivului deciziei. Se spune că orice decizie a Curții are la bază o interpretare juridică, dar nu orice decizie a acesteia constituie o decizie interpretativă.

S-a arătat că atunci când Curtea a statuat că doar o anume interpretare a normei este în acord cu actul fundamental, prezumția de constituționalitate a textului se va menține în acea interpretare, acesta fiind așadar salvat, dar vor fi excluse din cadrul constituțional toate celelalte interpretări.²

Evident, Curtea nu are competența de a crea noi norme legale, prin completarea unui text deja existent, ci poate doar să verifice conformitatea normelor existente cu exigențele constituționale și să constate sau constituționalitatea sau neconstituționalitatea acestora.

Și omisiunile legislative sunt corectate uneori prin asemenea decizii de interpretare, excepțiile fiind admise, și deși regula este aceea că instanța nu poate genera norme, Curtea, în virtutea rolului său de garant al supremației Constituției, nu poate ignora viciul de neconstituționalitate existent, deoarece tocmai această omisiune și imprecizie legislativă sunt cele care generează încălcarea dreptului fundamental³.

Situația este asemănătoare cu speța pendinte. Omisiunea de a reglementa situația similar inculpatului este contrară Constituției

Prin aceste decizii, Curtea evită așadar a constata neconstituționalitatea dispozițiilor legale criticate și stabilește un înțeles al normei conform cu Constituția, pronunțarea unei decizii simple fiind considerată ultima rado.

De observat este că, în special în situațiile deciziilor cu rezervă de interpretare, Curtea detaliază în considerentele deciziilor interpretarea pe care o consideră conformă/neconformă actului fundamental. Or, considerentele hotărârilor având putere decizorie, acestea se impun a fi aplicate întocmai. Câteva decizii interpretative pronunțate după intrarea în vigoare a noului Cod penal din 2014, ar fi:

Decizia nr. 265/2014, prin care Curtea a constatat că dispozițiile art. 5 din Codul penal sunt constituționale doar în măsura în care nu permit combinarea prevederilor din legi succesive în stabilirea și aplicarea legii penale mai favorabile.

Decizia nr. 405/2016 prin care s-a constatat că dispozițiile art. 246 din Codul penal din 1969 și ale art. 297 alin. (1) din Codul penal sunt constituționale în măsura în care prin

sintagma "îndeplinește în mod defectuos" din cuprinsul acestora se înțelege "îndeplinește prin încălcarea legii".

Decizia nr. 224/2017, prin care s-a admis excepția de neconstituționalitate și s-a constatat că soluția legislativă cuprinsă în art. 335 alin. (1) din Codul penal, de neincriminare fapta de conducere pe drumurile publice a unui tractor agricol sau forestier, tară permis de conducere, este neconstituțională. Este o soluție pură de „incriminare”, unica ce nu poate fi aplicată direct, până la intervenția legiuitorului.

Decizia nr. 11/2015, Curtea a admis excepția de și a constatat că dispozițiile art. 1121 alin. (2) lit. a) din Codul penal sunt constituționale în măsura în care confiscarea extinsă nu se aplică asupra bunurilor dobândite înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 63/2012 pentru modificarea și completarea Codului penal al României și a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal.

Decizia CCR nr. 508/2014-chiar raportat la un text supus și prezentei, Curtea a admis excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 159 alin. (3) din Codul penal, și a constatat că acestea sunt constituționale doar în măsura în care se va aplica tuturor inculpaților trimiși în judecată înaintea datei intrării în vigoare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal și pentru care la acea dată momentul citirii actului de sesizare fusese depășit.

Decizia CCR nr. 518/2017, de admitere a excepției de neconstituționalitate și de constatare a faptului că dispozițiile art. 249 alin. 1 din Codul penal din 1969 și ale art. 298 din Codul penal sunt constituționale în măsura în care prin sintagma "îndeplinirea ei defectuoasă" din cuprinsul acestora se înțelege "îndeplinirea prin încălcarea legii. Este o decizie interpretative de dezincriminare parțială-ce poate fi aplicată direct. A contrarie, decizia din 24 martie 2022, ref la art. 270 alin. (3) din Legea 86/2006 apare ca o decizie de dezincriminare simplă-dezincriminează prin dispozitiv dar va interpreta prin considerente (din ce anticipăm6)

Decizia CCR nr. 297/2018 Curtea Constituțională s-a pronunțat în legătură cu constituționalitatea art. 155 alin.1 Cod penal, ce prevede instituția întreruperii prescripției răspunderii penale. Astfel, a fost declarată neconstituțională o soluție legislativă, aceea de întrerupere a prescripției răspunderii penale prin orice act de procedură al autorităților.

decizia 336/2020, CCR a statuat, inter alia, că soluția legislativă cuprinsă în art. 118 din Codul de procedură penală, care nu reglementează dreptul martorului la tăcere și la neautoincriminare, este neconstituțională.

Cu privire la admisibilitatea sesizării:

Referitor la condițiile de admisibilitate a sesizării pendinte, s-a considerat că acestea sunt îndeplinite în cauza aflată pe rolul Tribunalului Bihor.

Astfel, potrivit dispozițiilor art. 29 din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale:

„ (1)Curtea Constituțională decide asupra excepțiilor ridicate în fața instanțelor judecătorești sau de arbitraj comercial privind neconstituționalitatea unei legi sau ordonanțe ori a unei dispoziții dintr-o lege sau dintr-o ordonanță în vigoare, care are legătură cu soluționarea cauzei în orice fază a litigiului și oricare ar fi obiectul acestuia.

(2) Excepția poate fi ridicată la cererea uneia dintre părți sau, din oficiu, de către instanța de judecată ori de arbitraj comercial. De asemenea, excepția poate fi ridicată de procuror în fața instanței de judecată, în cauzele la care participă.

(3)Nu pot face obiectul excepției prevederile constatate ca fiind neconstituționale printr-o decizie anterioară a Curții Constituționale.

(4)Sesizarea Curții Constituționale se dispune de către instanța în fața căreia s-a ridicat excepția de neconstituționalitate, printr-o încheiere care va cuprinde punctele de vedere ale părților, opinia instanței asupra excepției, și va fi însoțită de dovezile depuse de părți. Dacă excepția a fost ridicată din oficiu, încheierea trebuie motivată, cuprinzând și susținerile părților, precum și dovezile necesare. Odată cu încheierea de sesizare, instanța de judecată va

trimite Curții Constituționale și numele părților din proces cuprinzând datele necesare pentru îndeplinirea procedurii de citare a acestora.

(5) Dacă excepția este inadmisibilă, fiind contrară prevederilor alin. (1), (2) sau (3), instanța respinge printr-o încheiere motivată cererea de sesizare a Curții Constituționale, încheierea poate fi atacată numai cu recurs la instanța imediat superioară, în termen de 48 de ore de la pronunțare. Recursul se judecă în termen de 3 zile ".

Din interpretarea dispozițiilor art. 29 alin. (1),(2),(3) al Legii nr. 47/1992, rezultă că pentru sesizarea Curții Constituționale cu o excepție de neconstituționalitate trebuie îndeplinite cumulativ următoarele condiții:

- excepția să fie invocată în cadrul unui litigiu aflat pe rolul unei instanțe judecătorești sau de arbitraj comercial;
- excepția să aibă ca obiect neconstituționalitatea unei legi sau ordonanțe ori a unei dispoziții dintr-o lege sau dintr-o ordonanță în vigoare:
- norma vizată de excepție să aibă legătură cu soluționarea cauzei și
- norma să nu fi fost constatată ca fiind neconstituțională printr-o decizie anterioară a Curții Constituționale.

Prin urmare, instanța de judecată în fața căreia se invocă o astfel de excepție de către părți sau procuror își va limita analiza exclusiv la cele patru condiții anterior referite, fără a se putea substitui instanței de control constituțional, singura îndreptățită să analizeze dacă textul legal criticat este conform normelor constituționale.

În sistemul român este exclusă, de lege lata, respingerea unei cereri de sesizare a Curții ca „vădit nefondată” cum e cazul altor sisteme europene.

În concreto, din această perspectivă s-a considerat ca fiind îndeplinite cumulativ cele patru condiții impuse de dispozițiile legale. Astfel:

1. pe rolul Tribunalului Bihor-secția penală există o cauză penală (dosar nr. 3786/111/2019), având ca obiect judecata unei acuzații penale de trafic de influență-art. 291 Cp. Prin încheierea din 11.11.2021, în conformitate cu dispozițiile legale și cu cele statuate prin Decizia Curții Constituționale cu nr. 250/2020, instanța a schimbat încadrarea faptei imputate în aceea de înșelăciune (art. 244 alin 1, 2 Cp). Cu privire la aceasta din urmă, alin. 3 al textului de lege prevede că „împăcarea înlătură răspunderea penală”.

2. excepția privește dispoziții din legi în vigoare - art. 386 alin. (2) Cpp și art. 159 alin. 3) Cp.

3. norma vizată de excepție are legătură cu soluționarea cauzei. După schimbarea încadrării juridice într-o faptă pentru care legislatorul prevede instituția împăcării ca și cauză de înlăturare a răspunderii penale, instanța este în situația de a nu putea da eficiență acestui remediu. În primul rând pentru că textul procesual nu prevede această posibilitate, iar apoi pentru că dreptul substanțial o limitează la citirea acuzației-a actului sesizator de instanță, fără a admite excepții. Neconstituționalitatea textului de drept material nu apare ca originară, ci numai raportată la situația pendinte, coroborat cu omisiunea normei procedurale. Tocmai aceste aspect sunt apreciate contrare Constituției.

4. nu s-a statuat asupra neconstituționalității dispozițiilor arătate în sensul precizat printr-o decizie anterioară a instanței de contencios constituțional, în urma verificărilor efectuate.

Textele de lege spuse controlului:

Art. 386 Cpp: Schimbarea încadrării juridice

(1) Dacă în cursul judecății se consideră că încadrarea juridică dată faptei prin actul de sesizare urmează a fi schimbată, instanța este obligată să pună în discuție noua încadrare și să atragă atenția inculpatului că are dreptul să ceară lăsarea cauzei mai la urmă sau amânarea judecății, pentru a-și pregăti apărarea.

(2) Dacă noua încadrare juridică vizează o infracțiune pentru care este necesară plângerea prealabilă a persoanei vătămate, instanța de judecată cheamă persoana vătămată și o întrebă

dacă înțelege să facă plângere prealabilă. În situația în care persoana vătămată formulează plângere prealabilă, instanța continuă cercetarea judecătorească, în caz contrar dispunând încetarea procesului penal.

Art. 159 Cp: Împăcarea

(1) Împăcarea poate interveni în cazul în care punerea în mișcare a acțiunii penale, s-a făcut din oficiu, dacă legea o prevede în mod expres.

(2) Împăcarea înlătură răspunderea penală și stinge acțiunea civilă.

(3) Împăcarea produce efecte numai cu privire la persoanele între care a intervenit și dacă are loc până la citirea actului de sesizare a instanței.

Se precizează că nu se impune și nu este sarcina Curții să impună un anumit termen, ci este suficientă o decizie interpretativă în sensul celor arătate. Aceasta deoarece Curtea poate doar oferi legislatorului interpretarea conformă Constituției, dar nu poate legifera. Este îndeobște cunoscut că, deși deciziile simple (uneori și cele de tip interpretativ) au efecte similar unei dezincriminări, contrariul nefiind acceptabil.

Normele supuse cenzurii nu sunt unele de incriminare; una reglementează o instituție procesuală (de fapt raportarea instanței după schimbarea de încadrare numai la instituția plângerii prealabile-care reprezintă în esență o instituție de drept penal substanțial - o omisiune legislativă) iar cealaltă normează termenul limită prevăzut pentru împăcarea ca impediment la exercitarea dreptului de tragere la răspundere penală al statului).

Aprecieri relevante ale Curții prin decizia nr. 250/2019:

S-a învederat ca fiind relevante cu privire la schimbarea de încadrare, considerentele Deciziei nr. 250/2019:

„27. (...)potrivit art. 371 din Codul de procedură penală, "Judecata se mărginește la faptele și la persoanele arătate în actul de sesizare a instanței". Cu alte cuvinte, obiectul judecării se limitează la fapta și persoana reținute în actul de sesizare a instanței - rechizitoriul sau încheierea de începere a judecării, după caz -, nu însă și la încadrarea juridică a faptei. În condițiile în care corecta încadrare juridică a unei fapte pentru care o persoană este inculpată ține de corecta aplicare a legii penale, de respectarea principiului legalității în cursul procedurilor judiciare, în vederea respectării acestor principii și a dreptului părților la un proces echitabil, pe parcursul procesului penal acuzația penală poate fi modificată din perspectiva încadrării juridice a faptei. Așadar, dacă fapta reținută în actul de sesizare în sarcina persoanei acuzate nu se regăsește perfect în norma care o incriminează, atunci instanța de judecată este obligată - din oficiu sau la cererea participanților la procesul penal, indiferent de procedura de judecată pe care o aplică - să îi găsească corespondentul în cadrul normativ, potrivit art. 386 din Codul de procedură penală. Încadrarea juridică a faptei semnifică stabilirea textului de lege care o prevede și o sancționează și caracterizarea ei ca infracțiune potrivit acestui text și presupune realizarea de către organele judiciare a unei relații corespunzătoare între conținutul legal al infracțiunii și conținutul concret al acesteia. Prin încadrarea juridică a faptei se statuează asupra textului din legea penală, a tiparului incriminator ce prevede și sancționează fapta socialmente periculoasă ce constituie obiectul cauzei penale, în sensul art. 371 din Codul de procedură penală. "Schimbarea încadrării juridice a faptei este un act procesual necesar în cazurile în care rechizitoriul a reținut din eroare o anumită încadrare sau atunci când în cursul judecării apar elemente noi de natură să determine o altă încadrare juridică decât cea dată prin actul de sesizare a instanței. Inițiativa schimbării încadrării juridice a faptei, indiferent dacă are loc în fața primei instanțe sau în judecarea căilor de atac, aparține instanței de judecată, părților, precum și procurorului. Acest drept al părților și al procurorului de a solicita instanței modificarea cadrului procesual rezultă din prevederile art. 301 alin. 1 din Codul de procedură penală [s.n. din 1968], normă de aplicație generală, conform căreia, «în cursul judecării, procurorul și oricare dintre părți pot

formula cereri, ridica excepții și pune concluzii»." (Decizia nr. 124 din 1 martie 2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 245 din 24 martie 2005)

28. Schimbând încadrarea juridică, instanța reține ca săvârșită aceeași faptă prevăzută în actul de sesizare, așadar, conținutul faptei imputate nu se schimbă. În acest sens, Curtea a constatat că "încadrarea juridică a faptei presupune realizarea de către organele judiciare a unei concordanțe între conținutul legal al infracțiunii și conținutul concret al acesteia. De pildă, se poate schimba încadrarea juridică dintr-o infracțiune în altă infracțiune, însă cu reținerea aceleiași laturi obiective, dar cu urmări sau cu împrejurări diferite. Așadar, schimbând încadrarea juridică a faptei, instanța constată ca săvârșită aceeași faptă prevăzută în actul de sesizare, însă cu reținerea sau înlăturarea unor împrejurări de care nu/se face vorbire în rechizitoriu" (Decizia nr. 253 din 25 aprilie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 570 din 18 iulie 2017, paragraful 30). Din această perspectivă, Curtea reține, în acord cu Decizia nr. 253 din 25 aprilie 2017, precizată, că "datele, care ar putea conduce la concluzia că încadrarea juridică dată faptei prin actul de sesizare trebuie schimbată, pot să apară doar în cursul cercetării judecătorești ca urmare a readministrării probelor din urmărirea penală ori a administrării de probe noi". Astfel, Curtea reține că necesitatea recalificării în drept a faptelor reținute în sarcina inculpatului poate să reiasă din cercetarea judecătorească, având în vedere materialul probator administrat în faza de urmărire penală și în cursul cercetării judecătorești, prin raportare la circumstanțele concrete ale cauzei."

În speța de față, schimbarea de încadrare a survenit ulterior cercetării judecătorești.

Curtea mai reține că:

„potrivit Directivei 2012/13/UE a Parlamentului European și a Consiliului, privind dreptul la informare în cadrul procedurilor penale, "în cazul în care, în cursul procedurilor penale, detaliile acuzației se modifică într-o măsură care să afecteze în mod substanțial poziția persoanei suspectate sau acuzate, modificările ar trebui să i se comunice persoanei respective atunci când este necesar pentru garantarea caracterului echitabil al procedurilor și la timp pentru a permite exercitarea efectivă a dreptului la apărare" (paragraful 29), art. 6 alin. (4) stabilind că "Statele membre se asigură că persoanele suspectate sau acuzate sunt informate cu promptitudine cu privire la orice modificare a informațiilor oferite în conformitate cu prezentul articol [s.n. informații cu privire la acuzare], acolo unde este necesar pentru a garanta caracterul echitabil al procedurilor". Totodată Curtea reamintește că art. 6 paragraful 3 lit. a) din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale reglementează dreptul acuzatului de a fi informat cu privire la cauza acuzației (faptele materiale de care este acuzat și pe care se bazează acuzația) și natura acuzației (încadrarea juridică a faptelor în cauză), iar dreptul de a fi informat cu privire la natura și cauza acuzației trebuie să fie analizat în lumina dreptului acuzatului de a-și pregăti apărarea."

Mai susține Curtea în paragrafele ce succed că:

„42. În aceste condiții, Curtea constată că numai dispunerea schimbării încadrării juridice a faptei, prin hotărâre care nu soluționează fondul cauzei, ulterior punerii în discuția părților a noii încadrări juridice, însă anterior soluționării cauzei, prin sentință sau decizie, asigură caracterul echitabil al procesului și posibilitatea exercitării în continuare a unei apărări efective, în procesul penal, de către inculpat, în condițiile în care doar în raport cu o încadrare juridică în mod definitiv stabilită, în cursul procesului penal, iar nu la finalul acestuia, inculpatul își poate face apărări concrete.

43. Alăturat celor constatate, Curtea reține că noua lege procesual penală prevede, cu titlu de noutate, în art. 386 alin. (2), că dacă noua încadrare juridică vizează o infracțiune pentru care este necesară plângerea prealabilă a persoanei vătămate, instanța de judecată cheamă persoana vătămată și o întreabă dacă înțelege să facă plângere prealabilă. În situația în care persoana vătămată formulează plângere prealabilă, instanța continuă cercetarea judecătorească, în caz

contrar dispunând încetarea procesului penal. Potrivit art. 420 alin. (11) din Codul de procedură penală, textul de lege criticat este incident și în apel. De pildă, în ipoteza în care instanța constată că într-o cauză s-au făcut acte de urmărire penală și de judecată până la 1 februarie 2014, data intrării în vigoare a noului Cod penal, pentru o infracțiune pentru care, potrivit noilor dispoziții, este necesară plângerea prealabilă - în speță, gestiunea frauduloasă în variantele calificate prevăzute de art. 242 alin. (2) și (3) din Codul penal, alte exemple fiind violarea de domiciliu în formă calificată, prevăzută de art. 224 alin. (2) din Codul penal, și tulburarea de posesie, prevăzută de art. 256 din același Cod - instanța de fond sau de apel trebuie să cheme persoana vătămată și să o întrebe dacă înțelege să formuleze plângere prealabilă, dispunând încetarea procesului penal în cazul în care persoana vătămată renunță la formularea respectivei plângeri (în acest sens Decizia nr. 187 din 31 martie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 420 din 12 iunie 2015, paragrafele 21-23). Curtea constată că din normele procesuale ale art. 386 alin. (2) rezultă iară echivoc posibilitatea instanței de a schimba mai întâi, prin încheiere, încadrarea juridică a faptei într-o infracțiune pentru care punerea în mișcare a acțiunii penale se face numai la plângerea prealabilă a persoanei vătămate, iar, ulterior, de a chema persoana vătămată pentru a o întreba dacă înțelege să facă plângere pentru infracțiunea respectivă și, după caz, să continue cercetarea judecătorească sau să dispună încetarea procesului penal.”

Curtea face referire (ca de altfel și Legea) la situația faptelor pentru care plângerea poate înlătura răspunderea penală. Omiterea situației invocate de noi, cea a faptelor la care împăcarea ar înlătura-o, este complet nejustificată și contrară Constituției. Ne aflăm de lege lata într-o situație specială de repunere în termenul de formulare a plângerii prealabile, potrivit art. 296 C. pr. pen., aceasta putând mod obișnuit fi introdusă numai în termen de 3 luni din ziua în care persoana vătămată a aflat despre săvârșirea faptei. Or, evident că persoana vătămată a cunoscut comiterea faptelor materiale de la început, după schimbarea de încadrare ea luând cunoștință doar de noua calificare a faptei și de prevalența disponibilității față de oficialitate. Este așadar o derogare permisă de lege de la limitele temporale determinate. Ea apare justificată de rațiuni de echitate procesuală, egalitate în fața legii și de apărare. Evident că în situația reglementată de art. 386 alin. (2) plângerea prealabilă nu fusese formulate-pentru că ea nu era necesară. Aspectul că ea nu poate fi retrasă-ci doar nu se formulează nu este, crede, relevant și nu afectează pertinenta celor pe care le susținem.

Cu atât mai mult se arată că cererea de sesizare este admisibilă cu cât art. 386 alin. (2) Cpp proteja pe acuzatul raportat la care încadrarea se schimba și anterior deciziei 250/2019. Ulterior acesteia, protecția a fortiori apare ca și mai necesară. Spune asta deoarece schimbarea nu ar mai putea fi un act de surprindere a apărării, dispus deodată cu soluția asupra fondului cauzei.

Imposibilitatea incidenței împăcării după schimbarea încadrării juridice a faptei de lege lata:

În decizia nr. 508/2014, Curtea Constituțională argumentează că:

„Din perspectiva aplicării principiului constituțional anterior enunțat, reglementarea de către legiuitor a termenului citirii actului de sesizare a instanței, ca ultim moment în care poate interveni împăcarea, conform dispozițiilor art. 159 alin. (3) din Codul penal, este pe deplin justificată prin finalitatea urmărită, constând în limitarea în timp a stării de incertitudine în derularea raporturilor juridice și în restrângerea posibilității de exercitare abuzivă a acestui drept. În acest sens, prin Decizia nr. 1.470 din 8 noiembrie 2011, Curtea a reținut că instituirea de către legiuitor a unor termene procesuale asigură ordinea de drept, indispensabilă pentru valorificarea drepturilor proprii, cu respectarea atât a intereselor generale, cât și a drepturilor și intereselor legitime ale celorlalți titulari, cărora statul este ținut, în egală măsură, să le acorde ocrotire. S-a arătat însă, prin aceeași decizie, că legiuitorul trebuie să aibă în vedere și faptul că instituirea unor astfel de exigențe trebuie să aibă un

caracter rezonabil, astfel încât aceasta să nu constituie o restrângere excesivă a exercitării vreunui drept, de natură să afecteze însăși existența dreptului în cauză (a se vedea în acest sens și Decizia nr. 766 din 15 iunie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 549 din 3 august 2011)”.

Se acceptă faptul că termenele statuate de legislator sunt menite a disciplina și a reglementa exercitarea unor drepturi procesuale. Spre deosebire cu cele în materia retragerii plângerii prealabile - posibilă și în calea ordinară de atac, împăcarea este limitată la citirea actului de sesizare. Rațiunea este una de politică penală, evident. Infraacțiunile la care operează împăcarea nu sunt numeroase, sunt urmăribile ex officio și protejează valori sociale oarecum mai importante decât faptele la care operează retragerea plângerii. Însă, efectele retragerii unei plângeri prealabile și cele ale împăcării sunt identice (sub aspectul acțiunii penale cel puțin) - o cauză de înlăturare a răspunderii penale .

Potrivit art. 159 alin. 3 C. pen., „împăcarea produce efecte numai cu privire la persoanele între care a intervenit și dacă are loc până la citirea actului de sesizare a instanței”.

Chemată fiind să se pronunțe, în mai multe rânduri, asupra constituționalității textului mai sus citat, doar însă sub aspectul limitării sale generale, Curtea Constituțională a respins ca neîntemeiate o serie de excepții. Într-una dintre cele mai recente dintre acestea, instanța de control constituțional stabilește că:

„procesul echitabil nu presupune un drept al părților și al subiecților procesuali principali de a dispune, prin împăcare, cu privire la acțiunea penală pusă în mișcare din oficiu, întrucât aceasta este atributul exclusiv al statului, art. 21 alin. 3 din Constituție reglementând doar modul echitabil de exercitare a ei. Ca atare, reglementarea conținutului instituției împăcării este de competența exclusivă a legiuitorului, care, în considerarea politicii sale penale, poate condiționa producerea efectelor împăcării de nedepășirea momentului procesual al citirii actului de sesizare a instanței, fără a aduce atingere principiului egalității cetățenilor în fața legii, consacrat de prevederile art. 16 alin. 1 din Constituție. Totodată, prin dec. nr. 508 din 7 octombrie 2014, mai sus menționată, Curtea a statuat că reglementarea de către legiuitor a termenului citirii actului de sesizare a instanței, ca ultim moment în care poate interveni împăcarea, este pe deplin justificată prin finalitatea urmărită, constând în limitarea în timp a stării de incertitudine în derularea raporturilor juridice și în restrângerea posibilității de exercitare abuzivă a acestui drept, în acest sens, prin dec. nr. 1.470 din 8 noiembrie 2011, Curtea a reținut că instituirea de către legiuitor a unor termene procesuale asigură ordinea de drept, indispensabilă pentru valorificarea drepturilor proprii, cu respectarea atât a intereselor generale, cât și a drepturilor și intereselor legitime ale celorlalți titulari, cărora statul este ținut, în egală măsură, să le acorde ocrotire (par. 21 din dec. nr. 508 din 7 octombrie 2014) ”.

Este de punctat că deciziile de respingere privesc, pe de o parte limitarea privită în sens general, iar nu cu privire la persoanele în situația inculpatului de față. Apoi, deciziile de genul celei de mai sus sunt anterioare deciziei 250/2019, care a produs și generat o schimbare de optică asupra instituției schimbării de încadrare. Mai mult, nu este de omis doctrina dreptului viu și a adaptării deciziilor Curții la evoluția juridică și socială, chiar prin revirimentele jurisprudențiale.

Se mai arată că, această imposibilitate pentru inculpat și deopotrivă pentru persoana vătămată de a beneficia de instituția împăcării prevăzută de art. 159 C. pen. este neconstituțională, încălcând dreptul la apărare și dreptul la un proces echitabil, precum și principiul egalității persoanelor în fața legii. Astfel, inculpatul care, după schimbarea de încadrare, se vede acuzat pentru întâia oară de o infraacțiune de un pericol mai redus decât cea inițială - din moment ce se „activează ” împăcarea-teoretic doar de lege lata, se află într-o situație juridică identică cu acela trimis în judecată ab initio pentru infraacțiunea mai ușoară, nici un argument neputând susține tratarea acestora în mod diferit.

Asupra acestei inechități cu valențe neconstituționale s-a pronunțat și doctrina de specialitate. Autorii se întrebă dacă mai e posibilă împăcarea în această situație, din moment ce legea nu o prevede. Se observă că nu suntem în prezența unei situații tranzitorii, dar apare ca greu de acceptat că inabilitatea organului judiciar de a produce suficiente probe astfel încât a stabili corecta încadrare prin actul de sesizare (sau ordonanța anterioară) ar trebui opusă inculpatului. Se arată că într-o asemenea situație ar trebui aplicat direct art. 6 din CEDO și inculpatul să aibă dreptul la împăcare cu persoana vătămată /partea civilă.

Însă opiniază că posibilitatea subsidiară, există de fapt oricând, de a apela la art. 6 CEDO nu acoperă sub nicio formă viciile de neconstituționalitate pe care le reclamă, fiind necesară de urgență intervenția CCR iar mai apoi a legislatorului.

Cu privire la egalitatea în fața legii:

Curtea Constituțională, în decizia nr. 875/2020 (publicată în Monitorul Oficial nr.87 din 27.01.2021) a arătat că: sintagma „fără privilegii și fără discriminări” din cuprinsul art. 16 alin.(l) din Constituție privește două ipoteze normative distincte, iar incidența uneia sau alteia dintre acestea implică, în mod necesar, sancțiuni de drept constituțional diferite ” (a se vedea, de exemplu, Decizia nr.755 din 16 decembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.101 din 9 februarie 2015). Astfel, discriminarea se bazează pe noțiunea de excludere de la un drept (Decizia Curții Constituționale nr. 62 din 21 octombrie 1993, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.49 din 25 februarie 1994), iar remediul constituțional specific, în cazul constatării neconstituționalității discriminării, îl reprezintă acordarea sau accesul la beneficiul dreptului (a se vedea, în acest sens, Decizia nr.685 din 28 iunie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.470 din 11 iulie 2012, Decizia nr.164 din 12 martie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.296 din 23 mai 2013, sau Decizia nr. 681 din 13 noiembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.889 din 8 decembrie 2014). În schimb, privilegiul se definește ca un avantaj sau favoare nejustificată acordată unei persoane/categorii de persoane; în acest caz, neconstituționalitatea privilegiului nu echivalează cu acordarea beneficiului acestuia tuturor persoanelor/categoriilor de persoane, ci cu eliminarea sa, respectiv cu eliminarea privilegiului nejustificat acordat (Decizia nr. 755 din 16 decembrie 2014, precitată).

În decizia nr. 220/2019, s-a apreciat, în același registru, că:

„Sub aspectul asigurării egalității cetățenilor în exercitarea drepturilor lor procesuale, inclusiv a căilor de atac, Curtea a statuat în jurisprudența sa că, în instituirea regulilor de acces al justițiabililor la aceste drepturi, legiuitorul este ținut de respectarea principiului egalității cetățenilor în fața legii. Prin urmare, instituirea unor reguli speciale în ceea ce privește căile de atac nu este contrară acestui principiu atât timp cât ele asigură egalitatea juridică a cetățenilor în utilizarea lor. Principiul egalității în fața legii presupune instituirea unui tratament egal pentru situații care, în funcție de scopul urmărit, nu sunt diferite. El nu exclude, ci, dimpotrivă, presupune soluții diferite pentru situații diferite. În consecință, un tratament diferit nu poate fi doar expresia aprecierii exclusive a legiuitorului, ci trebuie să se justifice rațional, în respectul principiului egalității cetățenilor în fața legii și a autorităților publice (Decizia Plenului Curții Constituționale nr. I din 8 februarie 1994, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 69 din 16 martie 1994).

48. Totodată, Curtea a statuat că art. 16 din Constituție vizează egalitatea în drepturi între cetățeni în ceea ce privește recunoașterea în favoarea acestora a unor drepturi și libertăți fundamentale, nu și identitatea de tratament juridic asupra aplicării unor măsuri, indiferent de natura lor (Decizia nr. 53 din 19 februarie 2002, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 224 din 3 aprilie 2002, Decizia nr. 1.615 din 20 decembrie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 99 din 8 februarie 2012, și Decizia nr. 323 din 30 aprilie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 467 din 29 iunie 2015). Or, din perspectiva interesului de a cere și obține îndreptarea erorilor de drept comise la

soluționarea apelului pronunțat anterior datei de 24 octombrie 2016 și pentru care nu a fost epuizat termenul de declarare a recursului în casație, inculpatul, partea civilă și partea responsabilă civilmente dintr-o cauză soluționată în apel de către Înalta Curte de Casație și Justiție se află, sub aspectul recunoașterii accesului liber la justiție, în componenta sa referitoare la dreptul la un proces echitabil, într-o situație similară cu părțile din procesele penale pentru care decizia din apel a fost pronunțată tot anterior datei de 24 octombrie 2016, dar care a fost motivată și comunicată înainte de această dată. Așa fiind, tratamentul Juridic diferențiat care rezultă din dispozițiile legale criticate este nejustificat și conduce la o discriminare. Mai mult, din moment ce legiuitorul a reglementat calea de atac a recursului în casație, acesta trebuie să asigure egalitatea juridică a cetățenilor în utilizarea sa, chiar dacă este una extraordinară. Legiuitorul poate institui un tratament juridic diferit pentru exercitarea căii de atac, reglementând anumite situații în care nu se poate formula recurs, însă acest tratament juridic diferit nu poate fi doar expresia aprecierii exclusive a legiuitorului, ci trebuie să se justifice în mod obiectiv și rațional, în respectul principiului egalității cetățenilor în fața legii și a autorităților publice, consacrat de art. 16 alin. (1) din Constituție, în consecință, legiuitorul nu are îndreptățirea constituțională de a bloca, numai în funcție de data comunicării hotărârii, accesul la calea de atac a recursului în casație, fără a se ține seama de împrejurarea că termenul de declarare a căii extraordinare de atac nu era depășit, deoarece pune ab initio persoanele vizate într-o situație diferită, fără a avea o justificare obiectivă și rezonabilă”.

Așadar, persoana față de care, prin încheiere, se dispune schimbarea încadrării într-o faptă pentru care Codul penal prevede că împăcarea înlătură răspunderea penală este în situație identică aceluia acuzat inițial, prin actul de inculpare, de o asemenea infracțiune și se impune să beneficieze de dreptul prevăzut de lege. Principiul de bază încălcat aduce, evident atingere echității procedurii, respectării legii

Concluzionând, se apreciază că art. 386 alin. (2) Cod pr.penală și art. 159 alin. (3) Cod penal sunt neconstituționale în măsura în care nu prevăd, după admiterea cererii de schimbare a încadrării juridice, dacă noua încadrare juridică vizează o infracțiune pentru care împăcarea înlătură răspunderea penală, posibilitatea împăcării și după citirea actului de sesizare, prin excepție de la dispozițiile art. 159 alin. (3) Cod penal.

Tribunalul, analizând cu prioritate admisibilitatea cererii de sesizare a Curții Constituționale cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 386 alin. (2) din Codul de procedură penală și art. 159 alin. (3) Cod penal, invocată de inculpatul Fodoruț Laurențiu:

Tribunalul constată că cererea de sesizare trebuie să îndeplinească cerințele art. 29 din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, care are următorul conținut:

„(1) *Curtea Constituțională decide asupra excepțiilor ridicate în fața instanțelor judecătorești sau de arbitraj comercial privind neconstituționalitatea unei legi sau ordonanțe ori a unei dispoziții dintr-o lege sau dintr-o ordonanță în vigoare, care are legătură cu soluționarea cauzei în orice fază a litigiului și oricare ar fi obiectul acestuia.*

(2) *Excepția poate fi ridicată la cererea uneia dintre părți sau, din oficiu, de către instanța de judecată ori de arbitraj comercial. De asemenea, excepția poate fi ridicată de procuror în fața instanței de judecată, în cauzele la care participă.*

(3) *Nu pot face obiectul excepției prevederile constatate ca fiind neconstituționale printr-o decizie anterioară a Curții Constituționale.*

(4) *Sesizarea Curții Constituționale se dispune de către instanța în fața căreia s-a ridicat excepția de neconstituționalitate, printr-o încheiere care va cuprinde punctele de*

vedere ale părților, opinia instanței asupra excepției, și va fi însoțită de dovezile depuse de părți. Dacă excepția a fost ridicată din oficiu, încheierea trebuie motivată, cuprinzând și susținerile părților, precum și dovezile necesare. Odată cu încheierea de sesizare, instanța de judecată va trimite Curții Constituționale și numele părților din proces cuprinzând datele necesare pentru îndeplinirea procedurii de citare a acestora.”

Verificând cerințele de admisibilitate formală a excepției de neconstituționalitate, Tribunalul constată că acestea sunt îndeplinite, reținându-se în acest sens că: neconstituționalitatea privește dispozițiile art. 386 alin. (2) Cpp și art. 159 alin. 3) Cp, acestea având legătură cu soluționarea cauzei penale; textele de lege în speță nu au fost declarate ca fiind neconstituționale până la acest moment.

Cu privire la temeinicia excepției de neconstituționalitate:

Inculpatul Fodoruț Laurențiu a fost trimis în judecată prin rechizitoriul emis la data de 11.12.2019 în dos. nr.9/P/2018 al Parchetului de pe lângă Tribunalul Bihor, sub aspectul săvârșirii infracțiunii de **trafic de influență** prev. de art.291 cod penal.

Sub aspect factual, s-a arătat în rechizitoriu că la data de 10.01.2018, inculpatul Fodoruț Laurențiu, lăsând să se creadă că are influență asupra funcționarilor publici din cadrul R.A.R. Bihor, a primit suma de 450 de lei de la marțorul denunțator Târb Nicolae Cristian, promițând acestuia că îi va determina pe funcționarii R.A.R. să programeze peste rând verificarea tehnică a autoturismului marca BMW tip X5 serie CIV WBAKS210500K85899, pentru eliberarea cărții de identitate a autovehiculului.

Sub aspectul încadrării juridice a faptei imputate inculpatului, urmare a readministrării probelor pe parcursul cercetării judecătorești, Tribunalul a dispus la data de 11.11.2021, schimbarea încadrării juridice din infracțiunea de trafic de influență prev. de art.291 Cod penal în infracțiunea de **înșelăciune prev. de art.244 alin.1 și 2 Cod penal**.

Relevant este a se menționa faptul că, inculpatul și-a menținut în cursul cercetării judecătorești declarația pe care a dat-o în cursul urmăririi penale (declarație din 08.11.2019 – pag.35 dos.UP) expunând instanței aceleași chestiuni învederate și în fața organului de urmărire penală.

În opinia Tribunalului, în împrejurările date, inculpatul se află într-o situație discriminatorie prin raportare la un alt inculpat trimis în judecată pentru săvârșirea unei infracțiuni de înșelăciune prev. de art.244 alin.1 și 2 cod penal și care are posibilitatea ca, până la citirea actului de sesizare al instanței, să se împace cu persoana vătămată. Singura distincție dintre aceștia (inculpatul din prezenta cauză și inculpatul-terț) este dată de marja de apreciere a procurorului în privința încadrării juridice a faptei.

În cauza de față, persoana vătămată, audiată fiind, a arătat că nu are nicio pretenție față de inculpat (aceasta recuperându-și prejudiciul imediat după săvârșirea faptei) astfel că premisele unei eventuale împăcări ar fi fost mai mult decât evidente. Or, această operațiune juridică nu s-a realizat întrucât până la momentul citirii actului de sesizare, acuzația penală adusă inculpatului – trafic de influență – nu permitea împăcarea, ca și cauză de înlăturare a răspunderii penale.

Prin urmare, prin prisma criticilor formulate de către inculpatul Fodoruț Laurențiu, apreciez că dispozițiile art.386 alin.2 Cod proc. penală și art.159 alin.3 Cod penal contravin prevederilor art. 16 alin. (1) din Constituția României.

**PENTRU ACESTE MOTIVE,
ÎN NUMELE LEGII
DISPUNE:**

Constată admisibilă cererea de sesizare a Curții Constituționale.

Sesizează Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 386 alin. (2) din Codul de procedură penală și art.159 alin. (3) Cod penal, invocată de inculpatul Fodoruț Laurențiu în cauza penală nr.3786/111/2019.

Pronunțată în ședință publică, astăzi 05.05.2022.

**Președinte,
Veronica Ioniță**

**Grefier,
Dorina Raluca Bogdan**

Red. jud. Veronica Ioniță
Tehnored. gref.: Bogdan Dorina
2 ex./5.05.2022

WWW.LUMEAJUSTITIEI.RO